

POSLANJE CRKVE I MIJENJANJE SVIJETA

Mato Zovkić

Od 1. do 7. prosinca 1962. raspravljali su biskupi na Saboru prijedlog sheme o Crkvi. Shema nije prihvaćena ni kao baza za diskusiju pa je komisija morala izraditi novi nacrt o kojem su oci raspravljali početkom drugog zasjedanja. Ovaj je bio prihvaćen kao baza za diskusiju, ali su oci u svojim interventima tražili dopune i izmjene. Afrički kardinal Rugambwa u nastupu od 1. listopada 1963. pohvalio je širinu nove sheme koja Crkvu prikazuje iznutra i izvana, ali je tražio bolju razradu poslanja Crkve: »Trebalo bi bolje istaknuti misijski narav Crkve, povjerenu i započetu od Krista, koja je bitno usmjerena prema evangelizaciji svijeta«! Zadaću Crkve Koncil usko veže uz njezinu narav, koju želi razjasniti i vjernicima i ostalim ljudima.

Zajednica pozvanih i poslanih

Sv. Pavao često naziva kršćane pozvanima: »Pavao, pozvan voljom Božjom za apostola Krista Isusa... Crkvi Božjoj u Korintu, posvećenima u Isusu Kristu, pozvanima da budu sveti...« (1 Kor. 1,1). Kristovo djelo spasenja po križu koje Pavao naviješta, sablazan je za Židove, ludost za Grke« a za pozvane — Božja sila i Božja mudrost« (1 Kor. 1,23-24). Od kršćana traži da ne bježe iz svijeta nego neka ostanu u sredini u kojoj ih je zatekao poziv na vjeru i spasenje (1 Kor. 7,20). Kao što je Izrael starog zavjeta ne samo pozvan nego i poslan na svjedočenje Božje spasiteljske prisutnosti među ljudima, tako i kršćani prihvaćanjem spasenja u Kristu prihvaćaju i poslanje da budu Kristovi svjedoci. Poziv i poslanje, pojedinca i zajednice, u Bibliji su jedna stvarnost.²

¹ Usp. G. CAPRILE: *Il Concilio Vaticano II*, vol. III, str. 32.

Sabor uči da je Crkva na zemlji po naravi svojoj poslana jer izvire iz volje Očeve da se svi ljudi spase, iz poslanja Sina i silaska Duha (AG 2,1). Za poslanje Crkve odgovorni su prvenstveno biskupi kao nasljednici apostolskog zbora. Apostole je naime »Krist, poslan od Oca, poslao, pune Duha Svetoga, ne samo da pripovijedaju radosnu vijest svakom stvorenju... nego i da naviješteno djelo spasenja izvršavaju po žrtvi i Sakramentima oko kojih se kreće sav liturgijski život« (SC 6). Apostoli su imali pomoćnike u službi i pobrinuli se da bi njihova misija bila nastavljena i poslije njihove smrti tako da »briga za navješćivanje Evandelja po svoj zemlji spada na zbor Pastira, kojima je svima zajedno Krist dao zapovijed nalažući im zajedničku dužnost« (LG 23,3).

Suradnici biskupâ o ostvarivanju zajedničkog poslanja Crkve nisu samo svećenici reda, nego i ostali članovi Božjeg naroda. Biskupi to izričito govore o *Dogmatskoj konstituciji o Crkvi*: »Pastiri znaju da nisu od Krista ustanovljeni da sami preuzmu svu spasonosnu misiju Crkve prema svijetu, nego da je njihova uzvišena zadaća tako pasti vjernike i tako nadzirati njihove službe i ikarizme da svi jednodušno sudjeluju na svoj način za opće dobro« (LG 30). Ovo se nalazi na početku poglavlja o laicima u Crkvi koje konstitucija ne »definira« pravnim izrazima kao one koji nisu ni svećenici ni redovnici, nego kao članove Božjeg naroda koji su na svoj način »postali dionici Kristove svećeničke, proročke i kraljevske službe te vrše, koliko na njih spada, u Crkvi i u svijetu misiju čitavog kršćanskog naroda« (LG 31).

Svaki laik, kaže Koncil, mora pred svijetom biti svjedok uskrsnuća Gospodina Isusa i znak živoga Boga (LG 38). Crkva koja bi samo navještavala ljubav Božju, a ne bi svjedočila novog čovjeka o Kristu i s Kristom ne bi ispunjavala svoju zadaću. *Dekret o misijskoj djelatnosti Crkve* razrađuje u I poglavlju misijsku, poslaničku narav Crkve³; traži od svih kršćana svjedočanstvo života među ljudima s kojima žive (AG 11-12), jer je sva Crkva pozvana da ljubav Božju manifestira i komunicira. Odgovornost svih za zajedničko poslanje Crkve Koncil ističe i kad govori o fenomenu suvremenog ateizma, za koji su donekle krivi i kršćani zbog slabog poznavanja i svjedočenja Krista. Sva je Crkva pozvana i poslana »da Boga Oca svemogućega i njegova utjelovljenog Sina uprisutnjuje i nekako čini vidljivim neprestano se obnavljajući i čisteći pod vodstvom Duha Svetoga« (GS 21,5). U tom smislu i redovnički život Koncila promatra kao znak Boga egzistencijalno prisutnog u svijetu (LG 44,3), a pripadnike redovničkih zajednica poziva da tako svjedoče religioznu misiju Crkve kako bi »po njima Crkva iz dana u dan stvarno sve bolje pokazivala Krista bilo vjernicima, bilo nevjernicima« (LG 46,1).

Tako iz koncilskih dokumenata vidimo da je sva Crkva zajednica pozvanih na vjeru i spasenje, ali i zajednica poslanih na izvršavanje misije koju joj Krist Gospodin povjerava dokle god je Crkva na putu zemaljskom.

Religiozna misija Crkve

Crkva se osjeća pozvana i poslana da svima ljudima naviješta Krista, svjetlo naroda. »A kako je Crkva u Kristu kao sakramenat ili znak i sredstvo najtješnjeg sjedinjenja s Bogom i jedinstva cijelog ljudskog roda, ona, nastavljajući put prethodnih sabora, namjerava točnije objaviti svojim vjernicima i cijelom svijetu svoju narav i svoju opću misiju« (LG 1). Tri puta u Konstituciji o Crkvi uče biskupi sa Sabora da je Crkva sakramenat spasenja u Kristu, odnosno da ju je Krist osnovao »da bude svima i pojedincima sakramenat spasonosnog jedinstva« (LG 1; 9,3; 48,2) Dekret o misijskoj djelatnosti Crkve počinje značajnim riječima: »Crkva je od Boga poslana svima narodima da bude univerzalni sakrament spasenja«. Krist je Gospodin svojom smrću i uskrsnućem izvršio misterije našeg spasenja, »osnovao svoju Crkvu kao sakramenat spasenja i poslao apostole« (AG 5,1).

Koncil je sam rastumačio što misli pod sakramentalnošću Crkve. Crkva kao sakramenat jest »znak i sredstvo intimnog sjedinjenja s Bogom i povezanosti cijelog ljudskog roda« (LG 1). Za vrijeme diskusije o misteriju Crkve, na drugom zasjedanju Sabora, kardinal se Frings založio u ime 65 biskupa njemačkog jezičnog područja i nekih iz skandinavskih zemalja za shvaćanje Crkve kao sakramenta, *Ursakrament*, koje bi održavalo vidljivu i nevidljivu stvarnost Crkve⁴. Za ovaj su se pojam založili i neki drugi biskupi iz različitih krajeva svijeta. Prilikom prvog glasanja sheme De Ecclesia 16. rujna 1964. relator biskup A. Charue rekao je da je izraz »Ecclesia veluti sacramentum« namjerno zadržan unatoč protivljenju nekih otaca, »jer je tradicionalan te sadrži prikladnu i obilnu nauku«.⁵

Riječ sakramenat je latinski prijevod novozavjetnog biblijskog termina »mysterion« koji se najprije primjenjuje na Isusa Krista, objavitelja i realizatora volje Očeve da se svi ljudi spase (1 Tim. 3,16; 1 Kor. 1,23; 2,14 15,51; Rim. 11, 25). Sam Isus je prema Pavlu misterij Boga (Kol. 1,27; 2,2; 4,3; Ef. 6,19), koliko njegova osoba i njegova djela vidljivo na zemlji ostvaruju spasiteljski plan Očev. U najstarijoj kršćanskoj tradiciji bitno se veže pojam misterija uz Božju akciju s jedne strane i zemaljski događaj s druge strane: nevidljiva stvarnost uz vidljivi znak. U srednjem vijeku riječ sakrament postaje tehnički termin za sedam posebnih znakova kojima se označuje i ostvaruje susret čovjeka s Bogom, a misterij se primjenjuje na vjerske istine do kojih ne možemo doći razumom.

² Usp. S. BAGARIĆ OP: *Smisao zvanja u Bibliji*, SPECTRUM 1 (1967), 19—91.

Usp. također: *Poslanje i Poziv*, RJEČNIK BIBLIJSKE TEOLOGIJE 914—921; 943—946.

³ Usp. Y. CONGAR: *Principes doctrinaux* (nos 2 à 9), u djelu *L'Activité missionnaire de l'Eglise*, Paris US 67, str. 186—234.

⁴ Usp. A. WENGER: *Vatican II — Chronique de la deuxième session*, Paris 1964, 30—31.

⁵ B. KLOPPENBURG OFM: *Votes et derniers amendements de la constitution*, u djelu *L'Eglise de Vatican II — Etudes autour de la Constitution conciliaire sur l'Eglise*, Paris 1966, str. 123.

Sam izraz da je Crkva sakramenat dovodi u prvi mah u zabunu, jer je Tridentinski koncil definirao da postoji samo sedam sakramenata u posebnom smislu riječi. Zato ovaj Koncil odmah tumači što misli pod sakramentalnošću Crkve. — Kroničari su zabilježili da su talijanski biskupi insistirali na preciznost termina. Usp. A. WENGER, n. dj. 31—32.

Crkva je sakrament spasenja u Kristu jer je vidljiva zajednica vjere, ufanja i ljubavi koja kroz povijest komunicira ljudima plodove spasenja (LG 8,1.2). Vanjska vidljiva struktura Crkve mora služiti unutarnjoj i duhovnoj. Koncil naglašava da je jedna medjeljiva realnost Crkva kao zajednica vjere, ufanja i ljubavi i Crkva ko hijerarhijski strukturirana zajednica. Činjenica da je zadaća Crkve biti i sve više postojati sakrament spasenja u Kristu, ta je činjenica — kako kaže P. Smulders — »još jedan razlog više da se Crkva obnavlja, kako lice Krista Isusa ne bi bilo skriveno određenom crkvenom formom koja je vezana uz određenu civilizaciju, jednu zatvorenu klasu ili protjeklo razdoblje. Ona mora biti kristalni znak koji privlači Kristu sve ljude«⁶.

Religioznu misiju Crkve predstavlja Koncil još kao poziv da kraljevstvo Božje naviješta i zasađuje u svim narodima (LG 5, 2), ali se to kraljevstvo ne identificira s historijskom i zemaljskom Crkvom.⁷ Crkva je također poslana da služi ljudima navještajući misterij Krista (LG 8, 3) i zadaća je svih članova naroda Božjega da ljudima komuniciraju duhovna dobra (LG 13, 3).

Iz koncilskih tekstova izlazi da religiozna misija Crkve nije dana jednom zauvijek bez obzira na ljude kojima je Crkva poslana. Krist je naime slanjem Duha Svetoga učinio Crkvu sakramentom spasenja, ali joj je i povjerio zadaću da na svojem zemaljskom putovanju bude znakoviti sakrament spasenja, čitljiv i uočljiv ljudima svih rasa i povijesnih razdoblja.

Humana misija Crkve

Kao zajednica pozvanih i odazvanih na vjeru Crkva je narod Božji okupljen iz svih naroda svijeta. Ne može stoga skinuti sa sebe odgovornost za ljudsku i zemaljsku domovinu čovjeka, za svijet u kojem izvršava svoju religioznu misiju. Odgovornost Crkve za svijet zovemo u duhu Koncila humanom misijom naroda Božjega. Ona dolazi do izražaja u poglavlju o laicima Dogmatske konstitucije o Crkvi. Laici trebaju brižno razlikovati prava i dužnosti koja im pripadaju kao članovima Crkve od prava i dužnosti što im pripadaju kao članovima ljudskog društva. Bez ove suodgovornosti da kršćani u svijetu »ljudskim radom, tehnikom i kulturom poljepšavaju stvorena dobra na korist svih ljudi uopće, da se prikladnije među njih razdjeljuju te da na svoj način dovode do općeg napretka u ljudskoj i kršćanskoj slobodi«, religiozna misija Crkve ne bi odgovala »posebnim prilikama sadašnjega svijeta« (LG 36).

Dekret o apostolatu laika izričito tvrdi da »misija Crkve nije samo donositi ljudima Evanđelje Kristovo i njegovu milost, nego i prožimati te

⁶ P. SMULDERS: *L'Eglise Sacrament du salut*, u djelu bilj. 5, str. 313—338. Tamo je navedena i najvažnija literatura o sakramentalnosti Crkve. Na hrvatskom usp. J. KOLANOVIC: *Sakramentalnost Crkve*, *BOGOSLOVSKA SMOTRA* 36 (1966), 324—332.

⁷ Konstitucija »Lumen gentium« u br. 5 govori o odnosu između Crkve i kraljevstva Božjeg koje se pojavljuje u Kristovoj osobi, djelima i riječima, zatim u eshatološkom obilježju Crkve. Crkva je početni stadij kraljevstva. Usp. komentar ovog teksta: Msgr PHILIPS: *L'Eglise et son mystère au deuxième Concile du Vatican*, t. I, Desclée 1967, 94—98.

usavršavati vremeniti red vrednota evanđeoskim duhom« (AA 5). Kršćani koji tvore konkretnu Crkvu u hodu kroz ljudsku i zemaljsku povijest jesu Crkva u svijetu i dio svijeta u kojem žive. Laici su svojim položajem vezani uz konkretni svijet i mogu pridonositi da Crkva dublje proživljava svoje poslanje i svoju vezanost uz konkretni svijet.⁸ *Deklaracija o kršćanskom odgoju* govori kako se Crkva osjeća pozvanom i poslanom da svima ljudima naviješta put spasenja; vjernicima pomaže da rastu do punine života u Kristu, a ostalima »pruža pomoć da izgrađuju potpunu ljudsku osobu na dobrobit ljudske zajednice i izgradnju humanijeg svijeta« (GE 3, 3). Nastojanje da vjernici odgovorno ispunjavaju svoje profesionalne i društvene službe, da dijele s drugim ljudima uvjete života, napore i težnje, da vjeru žive tamo gdje jesu te kršćanskim duhom prožimlju mentalitet i strukturu zajednice u kojoj žive — sve to Koncil naziva apostolatom u socijalnom ambijentu. Izvršavanje tog apostolata zove misijom Crkve u svijetu (AA 13).

Dva svoja dokumenta Koncil upućuje ne samo katolicima nego svima ljudima današnjega svijeta. To je *Deklaracija o religijskoj slobodi*⁹ i *Konstitucija o Crkvi u svijetu ovog vremena*. Ovi dokumenti se pozivaju na opće ljudske vrednote, ne žele samo drugima dozivati u pamet njihove obaveze prema Crkvi, nego nude suradnju i dijalog o svemu što je autentično ljudsko. Cijela konstitucija »*Gaudium et spes*« jest zapravo razrađivanje humane misije Crkve. Priznaje da su radost i nada, žalost i tjeskoba svih ljudi ujedno radost i nada te žalost i tjeskoba Kristovih učenika. Prihvaćanjem i rješavanjem problema suvremenog svijeta kršćani ostvaruju nužnu povezanost između Crkve i svijeta, katolika i nekatolika, vjernika i onih koji ne uviđaju potrebu Boga za rast naroda. Konstitucija govori: »Po tome će se još jasnije očitovati da Božji narod i čovječanstvo, u koje je taj narod uključen, uzajamno služe jedan drugome; tako se misija Crkve pokazuje kao religiozna i tim samim duboko humana« (GS 11, 3).

Snagom svojega katoliciteta, koji joj je darovan od Krista Gospodina ali i naložen kao zadatak, Crkva se osjeća poslana da pridonosi boljem razumijevanju i bratskoj povezanosti današnjeg svijeta: »Osim toga Crkva po svojem poslanju i po svojoj naravi nije vezana ni uz koji posebni oblik ljudske kulture, ni uz bilo koji politički, ekonomski ili društveni sistem. I zato baš ona može biti, zbog te svoje univerzalnosti, vrlo uska veza među različitim ljudskim zajednicama i državama, samo ako se one pouzdaju u nju i ako joj stvarno priznaju istinsku slobodu da može izvršavati to svoje poslanje« (GS 42, 4). Koncil nudi suodgovornost i suradnju kršćana za zajedničko dobro svih ljudi, ali se ne stidi priznati da suvremeni pluralistički svijet pruža Crkvi znatnu pomoć: »Iskustvo prošlih stoljeća, napredak znanosti, bogatstva sakrivena u različitim oblicima ljudske kulture, što sve omogućuje da bolje upoznamo samu narav

⁸ Usp. T. SAGI-BUNIC: *Laik kao član Crkve u svijetu*, SVESCI 7/8, 52—54.

⁹ Namjerno prevodim »religijskoj« ne »vjerskoj« slobodi, jer se radi o potrebi nena-
metanja i nezabranjivanja »slobodnog ispovjedaanja religije u društvenoj zajednici (br. 1); »da nitko ne bude primoran raditi protiv svoje savjesti privatno i javno, bilo sam, bilo udružen s drugim, unutar dužnih granica« (2, 1). Nije dakle riječ o slobodi kulta i unutarnjeg uvjerenja nego o društvenom izražavanju religije, kad to nije protiv općeg dobra.

čovjeka i što otvara nove putove k istini, korisni su također Crkvi... Osobito u naše vrijeme, kad se stvari vrlo brzo mijenjaju i kad načini mišljenja variraju, potrebna joj je napose pomoć onih koji žive u svijetu, a stručnjaci su u poznavanju različitih institucija i disciplina, te shvaćaju njihov unutarnji mentalitet, pa bili oni vjernici ili nevjernici« (GS 44, 2). Izvršujući svoju misiju, religioznu i humanu, Crkva prihvaća i uzdiže sve što je u ljudima dobro, lijepo i plemenito, bili oni kršćani ili pripadnici nekršćanskih religija, vjernici ili nevjernici (GS 76, 6). Iako postoji različnost pa i neka napetost između Crkve i svijeta, ipak i svijet i Crkva rade na promicanju čovjeka u kojem se susreću i isprepliću.⁴⁰

Crkva u svijetu koji se mijenja

Da ne bi, zbog raznorodnog sadržaja riječi »svijet« u Bibliji i kršćanskoj tradiciji,⁴¹ došlo do smućenosti u vjernika i drugih dobronamjernih promatrača, Koncil je protumačio što misli pod pojmom svijeta. To je cijela ljudska obitelj i sva stvarnost u kojoj ona živi; svijet, koliko je obilježen ljudskim težnjama, uspjesima i posrtajima a za koji kršćani vjeruju da ga je Stvoritelj iz ljubavi stvorio i uzdržava, svijet koji u pashalnom misteriju dobiva novi smisao po Kristu savršenom čovjeku (GS 2, 2; 38). Koncil priznaje da se svijet znatno promijenio, da se razvija na bolje te da je Crkva pozvana na izvršavanje svojega religioznog i humanog poslanja u svijetu koji se mijenja. Upravo promjene u svijetu povod su i izazov Koncilu da na nov način prikaže poslanje Crkve vjernicima i ostalim ljudima (LG 1) te da traži nove putove izvršavanja misije Crkve.

Oci obrazlažu potrebu liturgijske obnove time što je jedan od ciljeva Koncila prilagoditi potrebama našeg vremena one crkvene institucije koje podliježu promjenama (SC 1). Iako se na prvom zasjedanju još nije pokazalo da će Crkva biti glavna tema ovog Sabora, ipak se osjetila svijest o zastarjelosti i potreba prilagođenja. Crkva se želi osloboditi povijesno mrtvih i nefunkcionalnih elemenata u sebi, neće neplodni mir pod svaku cijenu i spremna je u novim povijesnim prilikama uzimati nove oblike, da bude uvijek »Crkva u suvremenosti«.⁴² Kao suputnik i sustvaralac ljudske zajednice kroz povijest, Crkva ne želi i ne smije biti institucija iznad i izvan svijeta, dorečena i deformirana jednom zauvijek. Gospodin joj je povjerio mogućnost i zadatak da ulazi u sve narode i nadilazi granice naroda i razdoblja (LG 9, 3). Nema stoga nijednog razdoblja u kojem bi kršćanstvo kanoniziralo mentalitet i strukture jednog kraja, jedne kulture te se zatvorilo za svijet koji nastaje, za nove potrebe i prilike ljudi. Ova svijest o prisutnosti Crkve u svijetu koji nije uvijek i svagdje isti još je jače naglašena u onim koncilskim dokumentima koji

⁴⁰ Usp. Y. CONGAR: *Božji zov. Sto su kršćani u svijetu?* SVESCI 9, 20—27.

⁴¹ U Bibliji se pojam svijeta često veće uz one koji odbijaju primiti Isusa kao Spasitelja te uz grijeh u svijetu. Za puniju informaciju usp. *Svijet*, RJEČNIK BIBLIJSKE TEOLOGIJE, 1320—1328. Usp. također J. KOLANOVIC: *Crkva i svijet*, CRKVA U SVIJETU II (1967), 3, 71—80.

⁴² T. ŠAGI-BUNIĆ: *Crkva u suvremenosti po konstituciji »Lumen gentium« Drugog vatikanskog koncila*, BOGOSLOVSKA SMOTRA 36 (1966), 181—191.

govore o zadaći i funkciji pojedinih »staleža«¹³ u Božjem narodu: o biskupima, svećenicima, redovnicima, laicima.

Koncil preporuča reformu rimske Kurije i centralnih ustanova: treba ih otvoriti novonastalim potrebama vremena, krajeva i obreda (CD 9, 2). Biskupima je prvotna zadaća propovijedati Evanđelje i iznositi pred ljude integralni misterij Krista vodeći računa o konkretnim ljudima, njihovim problemima i poteškoćama. Biskupi su također najpozvaniji da promiču dijalog Crkve i svijeta (CD 13, 1—2). Forme apostolata valja prilagoditi duhovnim, socijalnim, demografskim i ekonomskim potrebama ljudi. U tu svrhu preporuča Koncil posebna sociološka istraživanja jer Crkva ne zna unaprijed konkretne prilike ljudi kojima je poslana i pozvana biti znak spasenja u Kristu (CD 17, 3). *Dekret o svećeničkom odgoju* u proslavu priznaje da željena obnova Crkve znatno ovisi o svećenicima te stoga uvodi neke promjene u odgoj i obrazovanje svećeničkih kandidata koje će odgovarati promijenjenim prilikama u kojima svećenici današnje Crkve vrše svoju službu. Svećenike Sabor poziva da neprestano usavršavaju svoju humanu i religioznu kulturu radi svoga djelovanja među današnjim ljudima (PO 19, 2), poziva ih da sudjeluju u znanstvenom i kulturnom napretku svijeta, tješi ih da zbog djelovanja u svijetu koji se naglo mijenja ne klonu duhom, jer uza sve moralne nedostatke i religiozni indiferentizam današnji svijet ima puno pozitivnih odlika i Bog djeluje u njemu (PO 22, 2). Koncil želi revalorizirati redovništvo u Crkvi i »prilikama sadašnjeg vremena« (PC 1, 4), u pojam obnove redovničkih zajednica ne uključuje samo vraćanje evanđelju i karizmatičkom početku pojedinih zajednica nego i »prilagođenje promijenjenim prilikama vremena« (PC 2, 1). Od svih traži Koncil da pažljivo prate duboku transformaciju koja se zbiva u svijetu te da tako odgovorno djeluju u svijetu da današnji ljudi ostanu otvoreni religioznim vrednotama (AA 11, 2). Svijet se, prema Saboru, nalazi u novom razdoblju svoje povijesti za koje su karakteristične duboke i brze promjene (GS 4, 2). Ove su promjene socijalne, psihološke, moralne i religiozne. Prate ih neke teškoće i krize koje saborski oci nazivaju *krizama rasta* (GS 6—7).

Opći progres i dozrijevanje u ljudskoj zajednici čini vjeru osobnijom i zrelijom jer oslobađa ljude od magijskog shvaćanja svijeta i od praznovjerja (GS 7, 3), ali taj progres pridonosi praktičnom i teoretskom ateizmu, jer neki u ime znanstvenog i socijalnog progressa proglašavaju vjeru suvišnom i štetnom (GS 10).

Svjesna svoje prisutnosti u svijetu koji se razvija Crkva se otvara prema tome svijetu, prihvaća ga, jer se Bog otvorio u Kristu Isusu, na neki

¹³ Ovu riječ namjerno stavljam u navodnike jer dolazi vrlo rijetko u dokumentima Koncila (LG 31, 1; 44, 4) te kao da su je koncilski oci namjerno izbjegavali opisujući bitnu jednakost svih u Crkvi snagom krsne ucijepljenosti u Krista rassetog i uskrslag i funkcionalnu razliku koja je u Crkvi po Kristovoj volji. Svakako riječ »stalež« nema u koncilskim dokumentima onoga smisla koji joj daje Codex kada govori o kleričkom redovničkom i laičkom staležu. Poznato je da Codex u odsjeku »De personis« 44 kanona posvećuje laicima, ali svi oni govore o laičkim bratovštinama. Koncil uči da je u Božjem narodu bitna a ne samo stupnjevita razlika između svećeništva reda i općeg svećeništva krštenih (LG 10, 2), ali ne dijeli Crkvu na staleže u feudalnom i povijesno-pravnom smislu riječi. Termin stalež historijski je opterećen, nema ga u najstarijoj kršćanskoj tradiciji i ne potiče dovoljno cijeli narod Božji na odgovorno sudjelovanje u istom zajedničkom poslanju.

način »postao svijet« pa se ni Crkva ne smije zatvoriti zadovoljna onim što je već učinila.⁴⁴ Nije dosta da Crkva prihvaća promijenjeni svijet. Ona mu mora pomagati da se mijenja na bolje, pridonositi rastu naroda čitajući znakove vremena.⁴⁵

Obnova radi misije

Ako Crkva želi promijenjenom i promjenljivom svijetu biti jasan i očljiv znak spasenja, mora se obnavljati. Ako je sakrament spasenja u Kristu, tada iz njezinih institucija, liturgije, učenja i djelovanja mora odsijevati Krist. Dekret o ekumenizmu govori da promicanje punog jedinstva među kršćanima traži najprije obraćenje i obnovu svih kršćana, kako bi i u ovom stanju nepunog jedinstva bili što autentičniji svjedoci Krista. Dekret kaže da se »svaka obnova Crkve bitno sastoji u porastu vjernosti prema vlastitoj misiji« (UR 6, 1). Svaka je obnova Crkve novo vraćanje misiji koju joj je Krist povjerio ali i ljudima kojima je Crkva poslana (16). Obnovna stoga nije neka »milost« popuštanja prema svijetu ili nezadovoljnim pripadnicima Crkve, nego zadaća na koju su pozvani svi koji žele djelovati odgovorno u Crkvi i svijetu.

⁴⁴ J. RATZINGER: *Weltoffene Kirche? Ueberlegungen zur Struktur des Zweiten Vatikanischen Konzils*, u djelu: Th. FILTHAUT: *Umkehr und Erneuerung. Kirche nach dem Konzil*, Mainz 1966, 273–291. Ratzinger se služi izražajnim bogatstvom svoga jezika: *Weltwerdung Gottes, Weltöffnung der Kirche*.

⁴⁵ M. D. CHENU: *Put Crkve: populorum progressio*, SVESCI 4/5, 11–13.

⁴⁶ M. ZOVKIC: *Obnova Crkve prema II vatikanskom saboru*, Zagreb 1969, 1–19, gdje se prikazuje trostruko područje obnavljanja Crkve prema dokumentima Sabora: duhovno, doktrinalno i institucionalno.